

KUTSESTANDARD

Vetelpäästja, tase 3

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Vetelpäästja, tase 3	3

A-osa KUTSEKIRJELDUS

<p>A.1 Töö kirjeldus</p> <p>Vetelpäästja töö eesmärk on toetada veeohutuse tagamist supluskohas või siseujulas. Töö sisuks on kehtestatud reeglite täitmise jälgimine, esmaabi andmine ja veest päästmise võimekuse tagamine. Avavee vetelpäästja töötab supluskohas ning tööülesannete täitmisel kasutab vajadusel päästevarustust ja päästepaati. Ujula vetelpäästja töötab ujulates ja veekeskustes ning tööülesannete täitmisel kasutab vajadusel päästevarustust.</p> <p>Vetelpäästja on üldjuhul meeskonna liige, kuid peab olema võimeline võtma vastu otsuseid iseseisvalt. Töö eeldab suhtlemist küllastajatega ja oskust teha koostööd operatiivteenistustega. Töö iseloomust tulenevalt peab vetelpäästja olema heas füüsilises vormis, võimeline töötama muutuvas vaimses ja füüsilises keskkonnas.</p> <p>Avavee vetelpäästja töötab muutilikes ja erinevates ilmastikuoludes, üldjuhul suvehooajal. Ujula vetelpäästja töötab üldjuhul sisetingimustes, soojas ja niiskes keskkonnas ning puutub lisaks kokku erinevate keemiliste ainete, müra ning tavapärasest kõrgema temperatuuriga.</p> <p>Vetelpäästja töö on vahetustega. Töötada tuleb individuaalselt või meeskonnas. Töö on vahelduv, sisaldades nii rutiinseid tegevusi kui ka kiiret reageerimist nõudvaid situatsioone. Vetelpäästja kannab vormiriietust. Vetelpäästja põhilised töövahendid on päästerõngas, päästepoi, päästeritv, päästelaud, päästepaat, binokkel, vile, mask, toru, lestad, sidevahendid ja esmaabivarustus, sh ujuvraam.</p>
<p>A.2 Tööosad</p> <p>A.2.1. Töökoha/tööpiirkonna ettevalmistamine</p> <p>A.2.2. Teavitus- ja ennetustegevus</p> <p>A.2.3. Valvamine</p> <p>A.2.4. Veest päästmine</p> <p>A.2.5. Esmaabi osutamine</p>
<p>Valitavad tööosad</p> <p>A.2.6. Ohutuse tagamine ning veest päästmine ujulas ja veekeskuses</p> <p>A.2.7. Veest päästmine avavees</p>
<p>A.3 Kutsealane ettevalmistus</p> <p>Üldjuhul on vetelpäästjal vähemalt põhiharidus ning koolitusel omandatud kutseoskused.</p>
<p>A.4 Enamlevinud ametinimetused</p> <p>Vetelpäästja, avavee vetelpäästja, ujula vetelpäästja, valveinstruktor, rannavalvur</p>
<p>A.6 Tulevikuoskused</p> <p>Kaugeireseadmete ja uute IT-lahenduste kasutamise oskus</p>

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Vetelpäätja, tase 3 kutse koosneb üldoskustest, kohustuslikest ja valitavatest kompetentsidest. Kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste (B.2) ning kohustuslike kompetentside B.3.1–B.3.5 ja B.3.8 tõendamine. Valitavatest kompetentsidest B.3.6–B.3.7 tuleb tõendada vähemalt üks kompetents.
Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele
Kutse taotlemisel 1. Põhiharidus 2. Vetelpääste alase koolituse läbimine 3. Esmaabi andja koolituse läbimine vastavalt tervise- ja tööministri 22.11.2018 määrusele nr 50

B.2 Vetelpäätja, tase 3 üldoskused
1. Kasutab eesti keelt tasemel B1 ja ühte võõrkeelt tasemel A2 (lisa 1 – keelte oskustasemetete kirjeldused). 2. Teavitab Häirekeskust olukorrast või sündmusest, mis võib vajada operatiivteenistuse sekkumist. 3. Säilitab keerukates olukordades rahu ega kaota enesekontrolli, püüab leida rahuldavad ja vastastikku aktsepteeritavad lahendused või kokkulepped vastuolude, erimeelsuste vm korral. 4. Väljendab end viisakalt, arusaadavalt ja olukorrale vastavalt, püüab arvestada teise mõtteid ja seisukohti. Vajadusel kehtestab ennast. Seab prioriteete. 5. Kohandab oma käitumist ja suhtlemisviisi, lähtudes suhtluspartneri(te)st, rollidest, olukorrast jmt. 6. Teeb ühiste eesmärkide nimel tõhusat koostööd, mõistes oma ja kolleegide rolli meeskonnas ning käitudes usaldusväärset ja koostööd soodustavalt.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.3.1 Töökoha/tööpiirkonna ettevalmistamine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad 1. Kontrollib tööpiirkonda nii visuaalselt kui ka füüsiliselt, lähtudes küllastajate ohutusest, ning fikseerib tulemuse ettenähtud dokumentides. 2. Kontrollib päästevahendite olemasolu ja tehnilist korrasolekut sõltuvalt teeninduslepingust ja vastavatest õigusaktidest. 3. Kõrvaldab kontrolli tulemusena avastatud puudused ja ohud, tagades valvepiirkonnas ohutuse. Vajadusel delegerib puuduse kõrvaldamise vastavalt sisekorrale, lähtudes puuduse iseloomust.	
B.3.2 Teavitus- ja ennetustegevus	EKR tase 3
Tegevusnäitajad 1. Teavitab küllastajaid kehtivate nõuete eiramise korral valvealal kehtivatest eeskirjadest. 2. Kogub ja edastab valveala infot vastavate lippude, tabelite, stendide, teadete jm abil. 3. Valib sobiva suhtlusstiili vastavalt olukorrale ning vahetab küllastajatega infot, arvestades küllastajate eripära (nt vanust, rahvust jne). Ohuolukorras (nt suheldes kannatanu või tema omastega) valib õige suhtlemistehnika vastavalt olukorrale. 4. Abistab vajadusel erivajadustega inimesi, arvestades konkreetset erivajadust. 5. Eristab ja võimalusel toetab ohtlikke tegevusi. Kutsub korrale enese või teiste jaoks ohtu põhjustava isiku, võttes arvesse tegevuse ohtlikkuse astet ja kehtestatud regulatsioone.	
B.3.3 Valvamine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad 1. Orienteerub oma valvepiirkonnas, arvestades aega ning muutuvat olukorda ja töökeskkonda. 2. Kontrollib valvepiirkonna seisukorda nii visuaalselt kui ka füüsiliselt, selgitamaks välja võimalikud ohud.	

3. Jälgib pidevalt olukorda valvepiirkonnas eesmärgiga ennetada küllastajate võimalikku ohtlikku tegevust ja avastada ohuolukordi.	
4. Hindab valvepiirkonnas toimuvat, reageerib antud hinnangule ning otsustab tegutsemisviisi vastavalt olukorrale.	
B.3.4 Veest päästmine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad	
1. Tunneb ära ohuolukorda sattunu vastavalt käitumise eripärale ja tundemärkidele.	
2. Päästab veest ohtu sattunud inimese kaldalt või basseini äärelt vette sisenemata, kasutades vajadusel selleks ettenähtud vahendeid.	
3. Päästab veest ohtu sattunud inimese kaldalt või basseini äärelt vette sisenedes, kasutades selleks ettenähtud päästevahendeid ja -tehnikaid. Päästab kannatanu vee alt, kasutades vajadusel selleks ettenähtud vahendeid.	
4. Fikseerib olukorra sündmuskohal nii maismaal kui ka vees toimunud õnnetuse puhul, tagades võimalusel sündmuskoha puutumatus või jäädvustamise. Uppumisõnnetuse korral dokumenteerib selle.	
5. Osaleb meeskonnas läbiviidaval sündmustejärgsel arutelul (debrüüfingul), kus arutatakse toimunu läbi, et maandada emotsioonid, saada ühesugune rollist sõltumatu ettekujutus toimunust, hoida ära väärtõlgendused ja -arusaamad. Saadud informatsiooni põhjal teeb järeldused, mida kasutab edaspidises töös.	
B.3.5 Esmaabi osutamine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad:	
1. Hindab olukorda sündmuskohal, lähtudes enese ja kannatanu ohutusest ning võimalikest õnnetuse põhjustajatest.	
2. Hindab kannatanu seisundit visuaalselt, verbaalselt ja/või manuaalselt, selgitades esmaabi andmise vajaduse vastavalt vigastuse eripärale.	
3. Annab esmast meditsiinilist abi vastavalt oma pädevusele, vajadusel ka ohtlike ainete seotud õnnetuste puhul.	
4. Teostab kannatanu transportimist, kasutades selleks kõige sobivamat viisi, arvestades kannatanu seisundit, vigastuse eripära ja transportimise olusid.	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Valitavatest kompetentsidest B.3.6–B.3.7 tuleb tõendada vähemalt üks kompetents.

B.3.6 Ohutuse tagamine ning veest päästmine ujulas ja veekeskuses	EKR tase 3
Tegevusnäitajad	
1. Jälgib ja hindab ujula või veekeskuse seadmete kasutamise eeskirjade täitmist küllastajate poolt ning vajadusel juhendab neid. Likvideerib liigse vee põrandalt.	
2. Kasutab ujula või veekeskuse tehnikat ja seadmeid ning jälgib nende tööd ja korrasolekut; rikete/puuduste ilmnmisel seiskab seadme ja tagab küllastajate ohutuse ning teavitab sündmusest koheselt vastavaid ametiisikuid.	
3. Teavitab vee kvaliteedi halvenemisest vastavaid isikuid, võttes arvesse kehtivaid regulatsioone ja nõudeid.	
4. Hindab aset leidnud sündmust, lähtudes basseini ja atraktsiooni tööpõhimõttest ja konstruktsioonidest.	
5. Viib läbi päästetöid ujulas, sh atraktsioonidel (veetorud, liumäed, basseiniid jne), kasutades asjakohaseid päästevõtmeid ja -varustust ning lähtudes ruumi ja sündmuse eripärast.	
6. Õnnetuse puhul ohtlike ainete võtab kasutusele meetmed õnnetuse lokaliseerimiseks, tagades enda ja küllastajate ohutuse. Vajadusel korraldab küllastajate ohutu evakueerimise vastavalt evakueerimisjuhendile.	
7. Läbib abivahenditeta ujudes järjest 50 meetrit kuni kahe minutiga.	
Teadmised	
Ujulakemikaalide spetsiifika; ohtlike ainete märgistus, ohukaardid	
B.3.7 Veest päästmine avavees	EKR tase 3
Tegevusnäitajad	
1. Kontrollib päästapaadi korrasolekut, selle varustuse kompleksust ning operatiivvalmisolekut vastavalt nõuetele. Vajadusel hooldab varustust ja tehnikat.	
2. Patrullib päästapaadiga valvealal, järgides paadi kasutamise eeskirju ja veeohutusnõudeid. Patrullides jälgib olukorda valvataval veealal eesmärgiga tagada valvataval veealal viibijate ohutus.	
3. Abistab kannatanut vastavalt olukorrale vette sisenedes või vette sisenemata ning selleks ettenähtud päästevahenditega, kasutades sobilikku päästmistehnikat vastavalt varustusele, olukorrale ning tingimustele. Transpordib kannatanu kaldale, arvestades kannatanu seisundit.	
4. Kadunud isiku otsimiseks kogub ja analüüsib vajalikku infot ning vastavalt järeldustele otsustab edasise tegevuse.	

5. Läbib abivahenditeta ujudes järjest 300 meetrit kuni 6 minutiga.

Teadmised
Ohutustehnika; enesepäästevõtted; otsingumeetodid

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENSIID

B.3.8 Vetelpäästja, tase 3 kutset läbiv kompetents	EKR tase 3
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Järgib tööhutusnõudeid, elektriõhusnõudeid, tuleõhusnõudeid, päästevahendite õhusnõudeid jm seadusest tulenevaid kutsealaga seotud nõudeid. Kasutab asjakohast ujumisstiili olenevalt eesmärgist ja olukorrast. Kasutab erinevaid sukeldumisstiile olenevalt veekogust, sügavusest, eesmärgist jms. Kasutab sukeldumisel olenevalt veekogu sügavusest ja sukeldumise eesmärgist vajalikku varustust. Dokumenteerib teenistusala tegevuse vastavalt kehtestatud korrale. Kannab vormiriietust ja järgib kehtestatud vormi kandmise korda. Viib vajadusel läbi evakuatsiooni tulekahju ja muu õhu korral ning suunab inimesed õhusse kohta oma tööpiirkonnas vastavalt vajadusele ja kehtestatud korrale. 	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	26-31102023-1.6/4k
2. Kutsestandardi koostajad	Andre Lilleleht, Eesti Turvaettevõtete Liit Henry Seemel, G4S Eesti AS Gert Teder, Eesti Vetelpääste Selts Raimo Kirejev, Viking Security AS Ahti Kuusk, Forus Security AS Jaan Ratnik, Eesti Spaaliit Mari Tikan, Siseministerium
3. Kutsestandardi kinnitaja	Vara- ja Isikukaitse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	28
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	31.10.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	30.10.2028
7. Kutsestandardi versiooni number	4
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	5419 Turvatöötajad, mujal liigitamata
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	3
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Lifeguard, EstQF Level 3
Soome keeles	Uinnivalvoja/rantapelastaja
Vene keeles	Спасатель на воде
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	